

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ОДБОРА ЗА ЖАЛБЕ ГРАЂАНА
ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

за 2015. годину

Јануар 2016. године

Садржај

Поглавље I. Уводне напомене	3
Одјељак А. Оснивање Одбора за жалбе грађана.....	3
Одјељак Б. Састав Одбора за жалб грађана.....	3
Одјељак Ц. Правни оквир дјеловања Одбора за жалбе грађана	4
Поглавље II. Рад и активности Одбора за жалбе грађана.....	5
Одјељак А. Сједнице Одбора за жалбе	5
Одјељак Б. Поступање по жалбама грађана	5
Одјељак Ц. Жалбе на рад полицијских службеника Граничне полиције БиХ.....	6
Одјељак Д. Жалбе на рад полицијских службеника СИПА-е	11
Одјељак Е. Жалбе на рад полицијских службеника Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ.....	13
Одјељак Ф. Остале активности Одбора за жалбе грађана (транспарентност и јавност)	14
Поглавље III. Реализовање закључака Представничког дона и Дома народа Парламентарне скупштине БиХ.....	16
Одјељак А. Радни састанци са тијелима надлежним за реализацију закључака.....	16
Одјељак Б. Посјета и обилазак граничних прелаза Босне и Херцеговине.....	22
Поглавље IV. Проблеми у раду Одбора за жалбе грађана.....	28

На основу члана 19. став (1) тачка д) Закона о независним и надзорним тијелима полицијске структуре Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 36/08) и члана 5. став (1) тачка ф) Пословника о раду Одбора за жалбе грађана на рад полицијских службеника у полицијским тијелима Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 84/09), Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине је на 25. сједници, одржаној 25.01.2016. године, усвојио и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине подноси сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ
о раду Одбора за жалбе грађана Парламентарне скупштине
Босне и Херцеговине за 2015. годину

ПОГЛАВЉЕ I.

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Одјелјак А. Оснивање Одбора за жалбе грађана

Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ (у даљем тексту: Одбор за жалбе грађана) основан је у складу са Законом о независним и надзорним тијелима полицијске структуре Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 36/08), као тијело Парламентарне скупштине БиХ које у обављању својих активности дјелује искључиво на професионалним основама, не заступајући, не штитећи, нити подривајући интересе било које политичке партије, организације, удружења или било којег народа у Босни и Херцеговини.

Одбор за жалбе грађана, у складу са Законом о независним и надзорним тијелима полицијске структуре БиХ и Пословником о раду Одбора за жалбе грађана на рад полицијских службеника у полицијским тијелима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 84/09), надлежан је за:

- примање, евидентирање, процјењивање и просљеђивање жалби на поступање полицијских службеника у Босни и Херцеговини, као и њихово упућивање надлежним полицијским тијелима;
- континуирано праћење у којој је фази предмет;
- иницирање одговарајућег поступка против подносиоца жалбе у случају лажне или тенденциозне жалбе;
- вођење свих одговарајућих евиденција и база података о жалбама грађана против полицијских службеника Босне и Херцеговине, резултатима истраге и другим факторима на основу којих је покренут дисциплински или кривични поступак;
- давање свих информација подносиоцу жалбе у вези са његовом жалбом;
- информисање Парламентарне скупштине БиХ о свом раду те
- обављање осталих послова прописаних законом.

Одјелјак Б. Састав одбора за жалбе грађана

Сходно одредбама Закона о независним и надзорним тијелима полицијске структуре БиХ, Одбор за жалбе грађана има седам чланова који се бирају између угледних и уважених грађана који нису запослени у полицијским тијелима БиХ.

Чланови Одбора морају имати високу стручну спрему, најмање пет чланова Одбора морају бити дипломирани правници, и у њему морају бити заступљени сви конститутивни народи.

Кандидат за члана Одбора за жалбе грађана не може бити члан политичке партије, ни лице осуђено за кривично дјело, осим за кривично дјело из области безбједности саобраћаја.

За чланове Одбора за жалбе грађана у мандатном периоду 2014-2018. именовани су:¹

- 1. Вјекослав Вуковић, предсједник,**
- 2. Бакир Даутбашић, први замјеник предсједника,**
- 3. Борислав Радћ, други замјеник предсједника,**
- 4. Семир Шут, члан,**
- 5. Тихомир Маринчић, члан,**
- 6. Негосава Стјепановић, чланица, и**
- 7. Александра Мартиновић, чланица.**

Одјељак Ц. Правни оквир дјеловања Одбора за жалбе грађана

Правни оквир дјеловања Одбора за жалбе грађана дефинисан је чланом 1. став (2) Закон о независним и надзорним тијелима полицијске структуре Босне и Херцеговине, у којем је наведено:

На сва питања организације и управљања те друга питања значајна за функционисање тијела успостављених овим законом и односа између институција БиХ и односа према правним и физичким лицима, у мјери у којој нису прописана овим законом, примјењује се Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине и Закон о управи.

Сходно цитираној одредби, правни оквир дјеловања Одбора за жалбе грађана чине:

- а) Закон о независним и надзорним тијелима полицијске структуре Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 36/08),
- б) Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 и 6/13),
- ц) Закон о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09),
- д) Пословник о раду Одбора за жалбе грађана ("Службени гласник БиХ", број 84/09).

¹ "Службени гласник БиХ", број 20/14.

ПОГЛАВЉЕ II. РАД И АКТИВНОСТИ ОДБОРА ЗА ЖАЛБЕ ГРАЂАНА

Одјељак А. Сједнице Одбора за жалбе грађана

У 2015. години Одбор за жалбе грађана одржао је 13 сједница, и то како слиједи:

Редни број	Датум одржавања сједнице
12. сједница	29.01.2015.
13. сједница	19.02.2015.
14. сједница	31.03.2015.
15. сједница	30.04.2015.
16. сједница	27.05.2015.
17. сједница	27.05.2015.
18. сједница	29.06.2015.
19. сједница	15.07.2015.
20. сједница	27.08.2015.
21. сједница	30.09.2015.
22. сједница	20.10.2015.
23. сједница	30.11.2015.
24. сједница	21.12.2015.

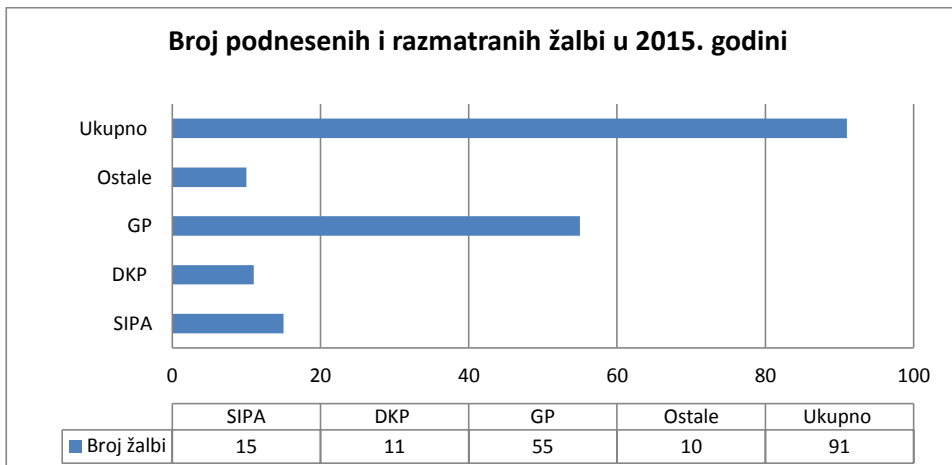
На наведеним сједницама Одбор за жалбе грађана разматрао је укупно 100 тачака дневног реда, у оквиру којих је анализирао 67 жалби² и извјештаја надлежних полицијских тијела на нивоу Босне и Херцеговине.

Одјељак Б. Поступање по жалбама грађана

У извјештајном периоду Одбор за жалбе грађана запримио је 91 жалбу које су се односиле на рад полицијских службеника, и то:

- 55 жалби поднесено је против полицијских службеника Граничне полиције БиХ,
- 15 жалби поднесено је против полицијских службеника Државне агенције за истраге и заштиту (СИПА),
- 11 жалби поднесено је против полицијских службеника Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ,
- 10 жалби поднесено је против полицијских службеника различитих полицијских тијела на нивоу ентитета и кантона, а које су прослијеђене одговарајућим институцијама на надлежно поступање.

² У оквиру 67 жалби разматрано је и 14 жалби које су запримљене крајем 2014. године.

Поступајући по жалбама и извјештајима надлежних полицијских тијела Босне и Херцеговине, Одбор за жалбе грађана **општим консензусом** је усвојио 67 закључака и три препоруке које су достављене надлежним полицијским тијелима.

Одјелјак Ц. Жалбе на рад полицијских службеника Граничне полиције БиХ

Током 2015. године Одбору за жалбе грађана разматрао је 44 жалбе на рад и поступање полицијских службеника Граничне полиције БиХ, заједно са извјештајима о извршеним прелиминарним провјерама Граничне полиције БиХ.

Одбор за жалбе грађана једногласно је прихватио 39 извјештаја о извршеним прелиминарним провјерама Граничне полиције БиХ, док је њих седам враћено на допуну у складу са смјерницама Одбора, и то:

- у предмету број: 05/2-50-17-227-56/14, у вези са жалбом Р.Б., Одбор констатовао да су током утврђивања чињеница узете само изјаве полицијских службеника Граничне полиције БиХ који су били присутни назначеног дана, на основу чега је и сачињен Извјештај. Одбор се усагласио да је неопходно узети и изјаве подносиоца жалбе и лица која су била с њим у путничком возилу како би се могле утврдити све спорне чињенице на објективној основи, тим прије што је Р.Б. у својој пријави оставио контакт телефон;
- у предмету број: 05/2-50-17-70-4/15, у вези са жалбом држављана Краљевине Холандије Г.О., Одбор за жалбе грађана, због озбиљности навода изнесених у жалби, те због чињенице да истрагом није утврђено да су у предметном догађају

учествовали полицијских службеници Граничне полиције БиХ, затражио је од Граничне полиције БиХ да, путем Министарства за иностране послове БиХ, затражи од Граничне полиције Републике Хрватске испитивање навода из пријаве због индиције да су у предметном догађају учествовали полицијски службеници Граничне полиције Републике Хрватске. По добијању овог извјештаја Одбор за жалбе грађана коначано ће се изјаснити о наводима из жалбе;

- разматрајући предмет број: 05/2-50-17-70-24/15, који се односи на поступање полицијског службеника Граничне полиције БиХ Е.Ш., Одбор за жалбе грађана затражио је од Граничне полиција БиХ да у року од 7 дана обавијести Одбор о исходу дисциплинског поступка против именованог, као и о евентуалном новом дисциплинском поступку због изнесених чињеница које указују на поновљено насилничко понашање према малолетном лицу. Гранична полиција се, такође, обавезује да службеним путем затражи од Кантоналног тужилаштва Зеничко-добојског кантона информацију о предузетим радњама по Извјештају МУП-а Зеничко-добојског кантона број: 08-04/9-4-417/15 од 09. 06. 2015. године;
- разматрајући предмет број: 05/2-50-17-70-27/15, по жалби В.Т., Одбор за жалбе грађана усагласио се да Гранична полиција БиХ допуни предметни извјештај тако што ће доставити Одбору информацију о томе с којом је путном исправом подносилац жалбе В.Т. отпутовао идућег дана, као и информацију о томе да ли је евентуално нарушавање јавног реда и мира од именованог пријављено надлежној полицијској станици;
- за предмет број: 05/2-50-17-70-44/15, Одбор за жалбе грађана затражио је допуну Извјештаја у погледу утврђивање идентитета полицијских службеника који су у датом интервалу радили на граничном прелазу према наводима из жалбе;
- у предмету број: 05/2-50-17-70-48/15, по жалби држављанина Републике Бугарске Е.В., затражена је допуна Извјештаја на начин додатног појашњења околности догађаја према наводима жалбе, те извођење јасног закључка на основу процјене сваког доказа посебно и свих доказа заједно;
- разматрајући предмет број: 05/2-50-17-70-57/15, по жалби држављанина Републике Хрватске Ђ.Л., Одбор за жалбе грађана затражио је да се изврши провјера навода на околности пада напона електричне енергије на граничном прелазу у временском интервалу на који се указује у жалби.

Formatted: Serbian (Cyrillic, Serbia and Montenegro (Former))

Међу разматраним жалбама за пет је утврђено постојање основа за покретање дисциплинског поступка, док је у предмету број: 05/2-50-17-70-24/15, полицијски службеник Ш.Е. суспендован до окончања дисциплинског или кривичног поступка.

У извјештајном периоду Одбор за жалбе грађана, на основу разматраних жалби, усвојио је пет препорука које су достављене Граничној полицији БиХ и то:

1. Одбор за жалбе грађана сугерише Граничној полицији БиХ да се свим случајевима, у којима објективне околности то дозвољавају, узму изјаве и од подносиоца жалбе, као и других свједока, како би се чињенице утврђивале и докази изводили на основу што објективнијих сазнања о предметним догађајима.
2. Одбор за жалбе грађана изражава незадовољство висином изречене санкције у предмету под број: 05/2-50-17-227-57/14, по жалби С.А., због чињенице да поступање полицијског службеника има елементе поврата.
С тим у вези позива се Гранична полиција БиХ да преиспита рад дисциплинских комисија, јер је у конкретном случају, упркос чињеници да су инспектори уложили изузетан труд на прикупљању документације и утврђивању чињеница у овом предмету, дисциплинска комисија изрекла непримјерену санкцију, иако се ради о поврату у чињењу недозвољеног дјела.
Одбор за жалбе грађана препоручује Граничној полицији БиХ да примијени нулту стопу толеранције код недвосмислено утврђених случајева корупционог понашања полицијских службеника ове полицијске агенције, тим прије што је овакво непримјерено понашање евидентирано у више појединачних случајева, а о чему је Одбор извјештаван.
3. Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ препоручује Граничној полицији БиХ да на високофреквентним граничним прелазима Босне и Херцеговине, односно граничним прелазима које турисити најчешће користе за прелазак границе, буду ангажовани полицијски службеници који познају основе енглеског језика. С тим у вези потребно је да Гранична полиција БиХ у наредном периоду, у складу са својим плановима и финансијским могућностима, организује додатну обуку и едукацију полицијских службеника Граничне полиције БиХ о основама енглеског језика.
4. Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ позива Граничну полицију БиХ да полицијским службеницима ове агенције скрене дужну пажњу о врсти информација које могу објављивати на друштвеним мрежама.
Поштујући слободу говора и изражавања, право на приватност као и друга права загарантована Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода, Одбор у овом сегменту препоручује да се због специфичности послова и радних задатака које обављају, као и дужности које врше, полицијски службеници уздрже од објављивања информација које су уско везане за вршење службене дужности или извршење било којег радног задатка, посебно коментара са политичком, вјерском, етничком или другом позадином, а што је у супротности са кодексом понашања полицијских службеника.
5. Разматрајући предмет број: 05/2-50-17-70-15/15, по жалби А.Г., који се односи на поступање полицијског службеника М.Б., Одбор за жалбе грађана усагласио се да Гранична полиција БиХ треба да настави да појачано прати рад овог

службеника како би се предуприједиле евентуалне протуправне радње, јер је он већ дисциплински кажњаван 2014. године.

Гранични прелази Босне и Херцеговине на којима су грађани подносили жалбе на поступање полицијских службеника Граничне полиције БиХ су:

Гранични прелаз БиХ	Број жалби
МГП Иваница	4
МГП Неум I	1
МГП Дољани	5
МГП Каменско	1
МГП Изачић	1
МГП Велика Кладуша	2
МГП Брод	5
МГП Шамац	1
МГП Орашје	4
МГП Брчко	4
МГП Каракај-Зворник	1
ПГП Зворник	4
МГП Вардиште	2
МГП Црвени Грм	1
МГП Рача	1
МГП Горица	1
МГП Градишка	1
МГП Аеродром Сарајево	4
МГП Аеродром Тузла	2

Остале жалбе нису везане за повреду службене дужности полицијских службеника за неки од граничних прелаза, већ су углавном окарактерисане као жалбе које су продукт личних сукоба између подносиоца жалбе и полицијских службеника.

Разлози за подношење жалби на рад полицијских службеника Граничне полиције Босне и Херцеговине

Разлози за подношење жалби могу се подијелити на следеће:

1. Непримјерена комуникација, дрско и непрофесионално понашање полицијских службеника (16 жалби)

Одбор за жалбе грађан у више наврата је скретао пажњу Граничној полицији БиХ на обавезу поштовања кодекса понашања полицијских службеника, са посебним акцентом на опхођење и комуникацију са грађанима приликом контроле преласка границе. Током разматрања жалби констатовано је да је у већини случајева незадовољство грађана условљено непримјереном, сувишном комуникацијом полицијских

службеника, те у неким случајевима дрским и непрофесионалним поступцима полицијских службеника.

С тим у вези, Одбор сматра да би било корисно организовати периодичне обуке полицијских службеника о начину комуницирања са грађанима, при чему она треба да буде сведена на искључиво службени ниво без непотребних, сувишних коментара, што неријетко доводи до вербалног конфликта, а који потом резултира жалбом грађанина на рад полицијског службеника. Овдје свакако треба уврстити и обуке о управљању стресом и дјеловању у неповољним условима за рад, као што је велика фреквенција путничког саобраћаја и сл.

Рад психолога са тимовима граничне полиције у великој мјери би резултирао рјешавању оваквих појава на граничним прелазима Босне и Херцеговине.

2. Пријаве коруптивног дјеловања полицијских службеника Граничне полиције БиХ (7 жалби)

У два предмета утврђена је основаност навода из жалбе. Тако је у предмету број: 05/2-50-17-227-57/14, по жалби С.А., полицијском службенику М.В. изречена новчана дисциплинска санкција у износу од 30% на основну плату у трајању од пет мјесеци, јер се радило о поврату у чињену дјела.

У предмету број: 05/2-50-17-70-29/15, по жалби М.К и А.К, против полицијског службеника поднесен је захтјев за покретање дисциплинског поступка.

Разматрајући ове предмете, Одбор за жалбе грађана усвојио је препоруку којом се од Граничне полиције БиХ тражи да примијени нулту стопу толеранције код недвосмислено утврђених случајева корупционог понашања полицијских службеника ове полицијске агенције, тим прије што је овакво непримјерено понашање евидентирано у више појединачних случајева, а о чему је Одбор извјештаван.

3. Предуго задржавање на граничним прелазима, те посебне контроле приликом преласка границе Босне и Херцеговине (10 жалби)

Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ у овим предметима је утврдио да у поступању полицијских службеника Граничне полиције БиХ нису утврђене неправилности ни повреде релевантних закона.

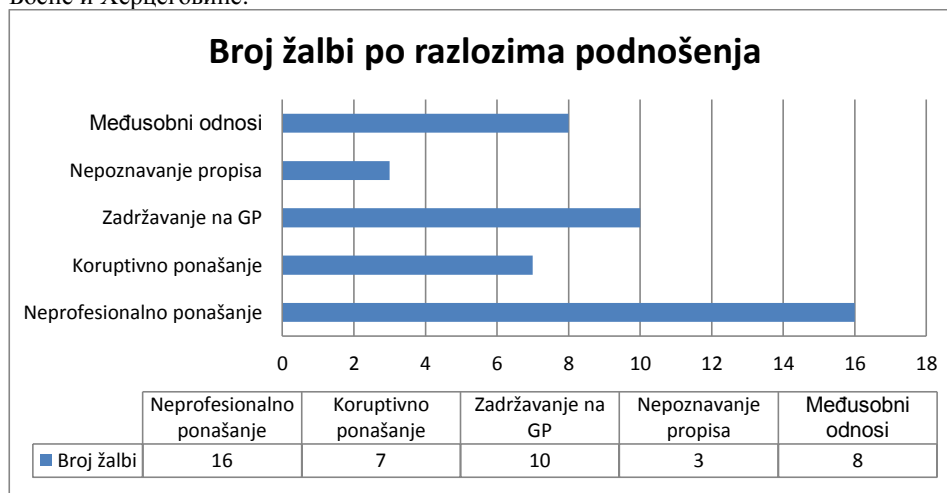
Радње, предузете у конкретном случајевима, саставни су дио процедура Граничне полиције БиХ и у складу су са законским прописима који су на снази у Босни и Херцеговини.

С друге стране, предуго задржавање на граничним прелазима условљено је објективним околностима на граничним прелазима, као што је брзина интернет конекције за читање пасоша, фреквенција саобраћаја и сл.

4. Непознавање прописа полицијских службеника приликом вршења граничне контроле (3 жалбе)

На основу прикупљених доказа по жалбама које су се односиле на наводно непознавање прописа полицијских службеника Граничне полиције БиХ, Одбор за жалбе грађана није утврдио основаност навода у овим жалбама.

Остале жалбе односе се на питања међусобних, личних сукоба и односа између грађана и полицијских службеника Граничне полиције БиХ, или се пак уопштено односе на поступање полицијских службеника ван вршења службе на граничним прелазима Босне и Херцеговине.

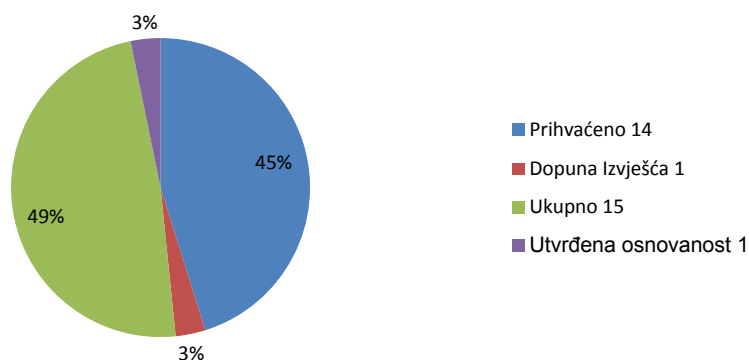
Одјељак Д. Жалбе на рад полицијских службеника Државне агенције за истрагу и заштиту БиХ (СИПА)

У Извјештајном периоду Одбор за жалбе грађана разматрао је 15 жалби поднесених на поступке полицијских службеника Државне агенције за истраге и заштиту БиХ, од којих је четири било означено одређеним степеном тајности у складу са Законом о заштити тајних података ("Службени гласник БиХ", бр. 54/05 и 12/09).

Одбор за жалбе грађана усвојио је 15 закључака којим су усвојени извјештаји о спроведеној интерној истрази Државне агенције за истраге и заштиту БиХ.

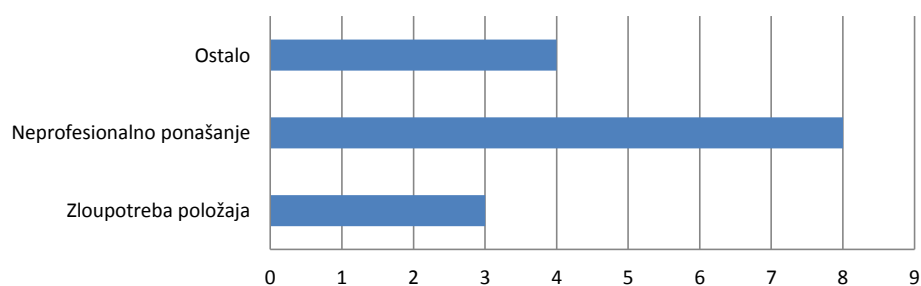
Током разматрања ових жалби за њих 14 није утврђено постојање основа, док је у предмету број: 05/2-50-17-70-13/15, по жалби Ш.С., утврђена одговорност полицијског службеника Ж.Ћ., коме је изречена новчана дисциплинска санкција у износу од 15% на основну плату у трајању од два мјесеца.

Analiza postupanja po žalbama

Разлози подношења жалби против полицијских службеника Државне агенције за истраге и заштиту углавном су се односили на непрофесионално понашање и злоупотребу службеног положаја полицијских службеника, или су пак резултат личних сукоба између грађанина и полицијског службеника.

Broj žalbi po razlozima podnošenja

	Zloupotreba položaja	Nprofesionalno ponašanje	Ostalo
■ Broj žalbi	3	8	4

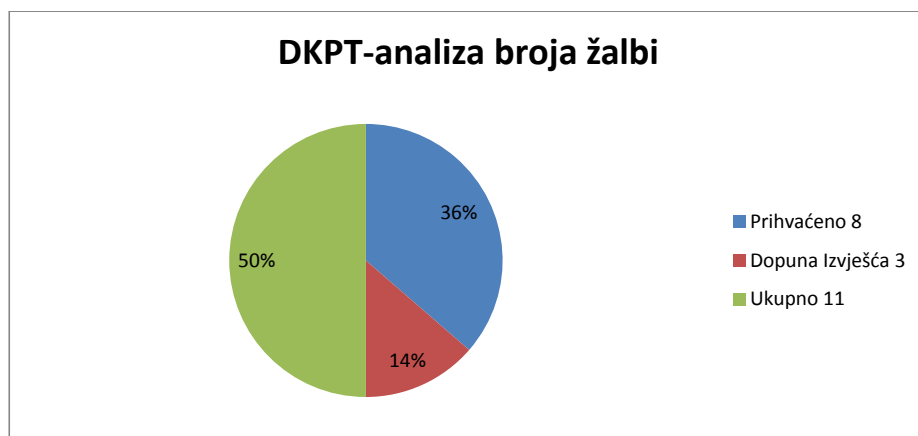
Одбор за жалбе грађана усвојио је и препоруку којом се од Државне агенције за истраге и заштиту БиХ тражи да полицијским службеницима ове агенције скрене дужну пажњу о врсти информација које могу објављивати на друштвеним мрежама.

Поштујући слободу говора и изражавања, право на приватност као и друга права зајамчена Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода, Одбор у овом сегменту препоручује да се због специфичности послова и радних задатака које обављају, као и дужности које врше, полицијски службеници уздрже од објављивања информација које су уско везане за вршење службене дужности или извршење било којег радног задатка, посебно коментара са политичком, вјерском,

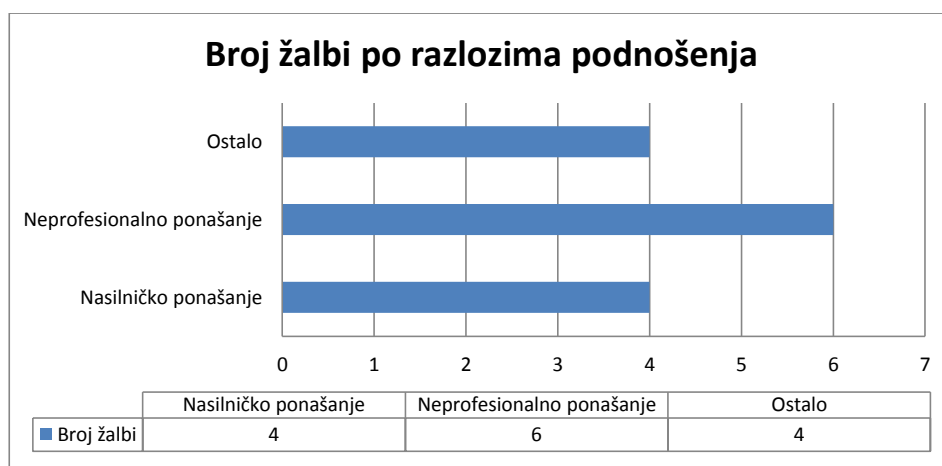
етничком или другом позадином, а што је у супротности са кодексом понашања полицијских службеника.

Одјељак Е. Жалбе на рад полицијских службеника Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ

Одбор за жалбе грађана запримио је 11 жалби на рад полицијских службеника Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ, од којих је осам разматрано, док се за три чека извјештај о прелиминарним провјерама Дирекције.

Разлози за подношење жалби углавном се односе на непримјерено, непрофесионално понашање полицијских службеника, те непримјерену комуникацију спрам грађана.

Разматрајући ове жалбе, Одбор нити у једном пријављеном случају није утврдио постојање повреде службене дужности полицијских службеника Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ.

Међутим, разматрајући предмет број: 05/2-50-17-70-19/15, по жалби А.С., Одбор за жалбе грађана усвојио је препоруку којом позива Дирекцију за координацију полицијских тијела БиХ да полицијским службеницима ове агенција скрене дужну пажњу о врсти информација које могу објављивати на друштвеним мрежама.

Поштујући слободу говора и изражавања, право на приватност као и друга права загарантована Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода, Одбор у овом сегменту препоручује да се због специфичности послова и радних задатака које обављају, као и дужности које врше, полицијски службеници уздрже од објављивања информација које су уско везане за вршење службене дужности или извршење било којег радног задатка, посебно коментара са политичком, вјерском, етничком или другом позадином, а што је у супротности са кодексом понашања полицијских службеника.

Одјелјак Ф. Остале активности Одбора за жалбе грађана (транспарентност и јавност)

Одбор за жалбе грађана је, у сарадњи са Центром за безбједносне студије (ЦБС) и уз подршку Женевског центра за демократску контролу оружаних снага (DCAF), организовао двије конференције, и то:

- 23. 04. 2015. године о теми: "Значај борбе против непримјереног и неетичког поступања у полицијским редовима", и
- 07. 12. 2015. године о теми: "Улога независних тијела за жалбе на рад полицијских службеника у јачању полицијског интегритета.

Циљ организовања конференција био је да се јавности пруже информације о улози независних тијела за жалбе на рад полицијских службеника као нови начин приступа демократској контроли рада полиције. Такође, представљене су исте или сличне институције које имају мандат за заступање и истрагу жалби грађана против недолжног понашања и злоупотребе полицијских овлашћења од полицијских службеника.

Једна од битних претпоставки одговорности и интегритета полицијских структура односи се на повјерење грађана у њихов рад, које се најочитије манифестује у односу на кршење индивидуалних права грађана и на могућност да се притужбе грађана на рад полицијских службеника процесуирају на независан и професионалан начин.

На конференцијама се разговарало и о закључцима које је Парламентарна скупштина БиХ усвојила уз Извјештај о раду Одбора за жалбе грађана за 2014. годину, а у којима

је истакнута потреба да Управа за индиректно опорезивање БиХ обави генералну реконструкцију апарата за видео-надзор, замијени старе апарате новим, те да, у сарадњи са Граничном полицијом БиХ, пронађе одговарајућа рјешења за проблем нефункционалности односно лошег функционисања видео-надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине. Ово је посебно важно јер се највећи број притужби грађана односи на рад полицијских службеника Граничне полиције БиХ, при чему је видео-надзор кључан при доказивању незаконитих радњи на граничним прелазима.

Међу закључцима који су усвојени на наведеним конференцијама могу се издвојити слједећи:

1. радити на изради заједничких смјерница за рад независних тијела за жалбе грађана на рад полицијских службеника, различитих нивоа у Босни и Херцеговини, као и јединица за професионалне стандарде, како би се поступање у истим или сличним случајевима ускладило, те стекла јединствена пракса;
2. јачати интегритет полицијских службеника како информативно, едукацијски (на компетенцијама), како би се вратило повјерење грађана у рад полиције
3. радити на већој транспарентности и неовисности, како би шира јавност била упозната са својим правима, њиховим коришћењем, те коме се и на који начин адекватно обратити;
4. радити на јачању Јединица за професионалне стандард, едукацијски као и попуњавањем предвиђеног особља.

Међу осталим активностима Одбора за жалбе грађана током 2015. године може се издвојити и састанак са директором Граничне полиције БиХ, Зораном Галићем, који је одржан 20. 11. 2015. године, а током којег је истакнут значај сарадње Одбор за жалбе и Граничне полиције као и значај увида у рад граничних прелаза ад хок и планским обиласцима граничних прелаза према унапријед утврђеним питањима нужним за разјашњавање.

ПОГЛАВЉЕ III.

РЕАЛИЗАЦИЈА ЗАКЉУЧАКА ПРЕДСТАВНИЧКОГ ДОМА И ДОМА НАРОДА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БиХ

Одјелјак А. Радни састанци са тијелима надлежним за реализовање закључака

Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ је 29. 06. 2015. и 21. 12. 2015. године одржао радне састанке са представницима Државне агенције за истраге и заштиту, Дирекције за координацију полицијских тијела, Граничне полиције БиХ, Министарства финансија и трезора БиХ, Управе за индиректно опорезивање БиХ и УНДП-а.

Циљ састанака био је утврђивање мјера за реализацију закључака који су усвојени на 11. сједници Представничког дома и на 5. сједници Дома народа Парламентарне скупштине БиХ у вези са Извјештајем о раду Одбора за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ за 2014. годину.

На састанку су разматране двије теме, и то:

1. Обављање систематских лијечничких прегледа и пружање психолошке помоћи полицијским службеницима и
2. Успостављање функционалног видео-надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине.

1. Обављање систематских љекарских прегледа и пружање психолошке помоћи полицијским службеницима

Вјекослав Вуковић, предсједник Одбора, подсјетио је присутне на препоруку Одбора према којој полицијске агенције на нивоу Босне и Херцеговине треба да покрену иницијативу за обављање редовног систематског прегледа полицијских службеника који имају дозволу за ношење оружја, а нарочито припадника Јединице за специјалну подршку, са посебним нагласком на психолошко тестирање, а с циљем спречавања непримјерене и незаконите употребе ватреног оружја изазване евентуалним психолошким траумама.

Како се полицијски службеници, а нарочито припадници Јединице за специјалну подршку свакодневно сусрећу са изузетно тешким стресним ситуацијама и догађајима, водства ових полицијских агенција треба да уложе додатне напоре у израду програма управљања стресом и предузимање благовремених мјера ради одржавања психолошке стабилности наведених лица.

Представници полицијских агенција у својим излагањима су истакли да су последњи љекарски прегледи полицијских службеника обављени 2006. године, те да је крајње вријеме за почетак системског обављања редовних љекарских прегледа. Полицијски службеници изложени су појачаном стресу у обављању послова и радних задатака, а томе треба додати и економске и породичне проблеме који у великој мјери утичу на њихово физичко и душевно здравље.

Представница Министарства финансија и трезора БиХ упознала је присутне да потребе за буџетским средствима за 2016. годину треба исказати у идућа два мјесеца, те да полицијске агенције већ морају израдити планове обављања систематских љекарских прегледа. Посебно је скренула пажњу на то да се овај пројекат, због ограничених финансијских средстава, мора реализовати сукцесивно, током неколико година, те да у том правцу агенције морају израдити планове према приоритетима.

Такође, представници полицијских агенција истакнули су да је полицијским службеницима потребна психолошка подршка за суочавање са низом изазова који су пред њима за вријеме обављања њихове службе. Ово питање мора се приоритетно рјешавати у идућем периоду ангажовањем одређеног броја психолога који ће бити стално запослени у полицијским агенцијама, како би свакодневним радом, с једне стране, пружали психолошку помоћ полицијским службеницима, а с друге стране детектовали могуће психолошке испаде узроковане стресом на послу или пак економским и породичним проблемима, што би могло имати нежељене посљедице.

У расправи о наведеном питању утврђена су два закључка:

1. Гранична полиција БиХ, Државна агенција за истраге и заштиту и Дирекција за координацију полицијских тијела морају у што краћем року израдити планове према приоритетима за обављање систематских љекарских прегледа полицијских службеника, како би се за њих могла потраживати финансијска средства у буџету за 2016. годину.
2. Наведене полицијске агенције треба да покрену поступак измјене систематизације радних мјеста у смислу отварања радних мјеста за одређени број психолога у њима, чији је ангажман више него потребан за будући успјешан рад полицијских службеника.

2. Успостављање функционалног видео-надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине

Цијенећи чињеницу да је проблем система видео-надзора уочен као кључан при доказивању одређених незаконитих радњи на граничним прелазима, што је истицао и Одбор за жалбе грађана у прошлом мандату, те цијенећи чињеницу да је функционисање овог система прије свега значајно за безбједност граничних прелаза, а потом и за одговарајуће рјешавање одређених жалби грађана на рад дјелатника Граничне полиције БиХ, Одбор је затражио од Граничне полиције БиХ потпуну

информацију о реализацији закључка Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ.

Наиме, Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ усвојио је закључак, број: 01/а-50-1-15-64/14 од 26. 03. 2014. године, којим је Управа за индиректно опорезивање БиХ задужена за генералну реконструкцију апарата за видео-надзор те за проналажење, у сарадњи са Граничном полицијом БиХ, одговарајућег рјешења проблема нефункционисања, односно лошег функционисања видео-надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине.

Међутим, Управа за индиректно опорезивање БиХ извјестила је Парламентарну скупштину БиХ, актом број: 01/1-3-02-5-86-30/14 од 21. 04. 2014. године, да је донијела Одлуку, број: 01-02-2-969/14 од 11. 04. 2014. године, о трајном уступању система видео-надзора на свим граничним прелазима у Босни и Херцеговини Граничној полицији БиХ, која је постала одговорна за реализацију наведеног закључка.

У вези с тим, Одбор за жалбе грађана издао је Граничној полицији БиХ препоруку слjedeћег садржаја:

Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ упућује Граничну полицију БиХ да приступи реализовању закључка Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, број: 01/а-50-1-15-64/14 од 26. 03. 2014, а у складу са Одлуком Управе за индиректно опорезивање БиХ, број: 01-02-2-969/14 од 11. 04. 2014, о трајном уступању система видео-надзора на свим граничним прелазима у Босни и Херцеговини Граничној полицији БиХ.

Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ препоручује Граничној полицији БиХ да, цијенећи предмете који су разматрани на 10. сједници, у што краћем року обезбиједи услове за успостављање система видео-надзора на МПП-у Брод.

У свом одговору на наведену препоруку, број: 17-05-6-02-3-1094-11/14 од 10. 12. 2014. године, Гранична полиција БиХ извјестила је Одбор за жалбе грађана о слjedeћим чињеницама:

1. У члану 14. Закона о граничној контроли ("Службени гласник БиХ", бр. 53/09, 54/10 и 47/14) наведено је да је **Управа за индиректно опорезивање надлежна за послове изградње, доградње, реконструкције, управљања и одржавања објеката и инфраструктуре на граничним прелазима. Гранични прелаз мора бити изграђен и опремљен тако да омогућава ефикасно и сигурно обављање граничних провјера у складу са стандардима и условима које утврђује Савјет министара.**
2. У члану 3. Правилника о стандардима и условима изграђености и опремљености граничних прелаза ("Службени гласник БиХ", број 06/10) прописано је да

заједничку опрему потребну за обављање послова граничне контроле на граничним прелазима обезбјеђује и одржава надлежно тијело за управљање и одржавање граничних прелаза, док је у члану 4. Правилника наведено да је видео-надзор општи стандард и услов за опремање и изградњу граничних прелаза.

3. Савјет министара БиХ је на 94. сједници, одржаној 16. 07. 2009, потом на 100. сједници, одржаној 30. 09. 2009, те на 110. сједници, одржаној 30. 12. 2009. године, донио и потврдило **закључак којим управљање и одржавање граничних прелаза треба повјерити Управи за индиректно опорезивање.**

Слиједом наведеног, Гранична полиција БиХ извјестила је Одбор за жалбе грађана БиХ да нема законску надлежност нити могућност да прихвати и реализује захтјев Управе за индиректно опорезивање који се односи на "Одлуку о трајном уступању система видео-надзора на свим граничним прелазима Граничне полиције БиХ". Према томе, Гранична полиција БиХ нема законску основу да укњижи наведену опрему као стално средство у својим пословним књигама, нити је у могућности да, у складу са позитивним законским прописима, планира одговарајућа буџетска средства за те намјене.

Из свега наведеног јасно је да закључак Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ није реализован, што у великој мјери отежава рјешавање жалби грађана на рад и поступање припадника Граничне полиције БиХ те да се он и даље односи на Управу за индиректно опорезивање БиХ.

Представник Управе за индиректно опорезивање БиХ у свом излагању је истакао да је Управа преузела обавезу да реализује закључке Парламентарне скупштине БиХ, те да је с тим циљем, у сарадњи са Граничном полицијом БиХ, обављен преглед постојећих система видео-надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине, у мјери у којој су то били у стању да учине јер у Управи немају специјализоване стручњаке за ту област који би могли коначно да валоризују постојеће системе. Цијенећи да је рјешавање овог проблема изузетно сложено те да је постојећа опрема застарјела и има лошу резолуцију, у идућем периоду потребно је израдити стручан елаборат о томе каква је опрема потребна за успостављање цјеловитог, функционалног система видео-надзора на граничним прелазима, те шта учинити са постојећом опремом на њима. С тим циљем Управа за индиректно опорезивање БиХ обратиће се Савјету министара БиХ за одобравање финансијских средстава потребних за израду овог елабората.

Чланови Одбора за жалбе грађана нагласили су да Управа за индиректно опорезивање БиХ и Гранична полиција БиХ треба заједно да изврши увид у садашње стање како би одредили шта јесте а шта није функционално у систему видео-надзора, те да sukcesивно приступи рјешавању овог проблема према приоритетима.

На састанку је такође истакнуто да су приоритети утврђени према граници Босне и Херцеговине са Републиком Хрватском, док према граници са Србијом и Црном Гором нису утврђени ни приоритети нити су категоризовани гранични прелази.

Представници УНДП-а исказали су спремност УНДП-а да учествује у рјешавању овог питања, при чему претходно треба процијенити стање, на основу чега би требало припремити пројекте за подношење донаторима.

Чланови Одбора нагласили су да је рјешавање питања функционалног видео-надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине неопходно не само за сузбијање и утврђивање корупције, како је то већ евидентирано у раду на предметима, већ је то и питање безбједности грађана Босне и Херцеговине, имајући у виду повећање опасности од терористичких дјеловања.

Сходно наведеноме, након расправе о овом питању усвојени су сљедећи закључци:

1. Позивају се Гранична полиција БиХ и Управа за индиректно опорезивање БиХ да интензивирају међусобно дјеловање с циљем утврђивања постојећег стања система видео-надзора на граничним прелазима, да израде програм санације система према утврђеним приоритетима те да, у сарадњи с УНДП-јем, утврде најбољи модел за пријаву за донаторска средства с циљем рјешавања овог питања.
2. О предузетим мјерама потребно је благовремено извјестити Парламентарну скупштину БиХ.

Одбор за жалбе грађана затражио је од Граничне полиције БиХ, Управе за индиректно опорезивање БиХ, Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ, те Државне агенције за истраге и заштиту БиХ информацију о подузетим мјерама по усвојеним закључцима.

У вези с наведеним закључцима Гранична полиција БиХ извјестила је Одбор да је министар безбједности БиХ донио Одлуку о именовању радне групе задужене за реализацију активности неопходних за успостављање видео надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине. Радну групу чине представници Министарства безбједности БиХ, Граничне полиције БиХ и Управе за индиректно опорезивање БиХ. Такођер, у вези с потребом обављања систематских љекарских прегледа и пружања психолошке помоћи полицијским службеницима, Гранична полиција БиХ извјестила је Одбор да обавеза вршења систематских прегледа није прописана Законом о полицијским службеницима. Наиме, у Буџету за 2015. годину планирана су била средства за ову намјену али иста нису искориштена јер се чекало доношење измјена и допуна Закона о полицијским службеницима, којим се ова област требала регулирати. С друге стране, Гранична полиција БиХ у свом Правилнику о унутрашњој организацији има систематизовано радно мјесто "психолог".

Управа за индиректно опорезивање БиХ у свом одговору истакла је да је извршила снимање постојећег стања система видео надзора и о истом сачинила извјештај. Међутим, Управа није могла предложити мјере за отклањање утврђених недостатака, јер не располаже стручним кадровима који би могли извршити стручну анализу и дефектажу система видео надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине.

Израда елбората о стању система видео надзора инсталираних на граничним прелазима Босне и Херцеговине са приједлогом мјера за отклањање недостатака захтјева значајна финансијска средства, која нису одобрена у Буџету за 2016. годину.

Такођер је наглашено да је Министарство безбједности БиХ донијело Одлуку о именовану радне групе задужене за реализацију активности неопходних за успостављање видео надзора на граничним прелазима Босне и Херцеговине.

Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ извјестила је Одбор да не постоји правни основ за обављање љекарских прегледа полицијских службеника, односно Закон о полицијским службеницима БиХ не прописује такву могућност. Предложене измјене и допуне Закона прописују да се полицијски службеници могу упућивати на редовне, периодичне и ванредне љекарске прегледе, те би се усвајањем истих створиле претпоставке за израду планова и обављање љекарских прегледа полицијских службеника.

Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ је у приједлогу новог Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији Дирекције, предвидјела радно мјесто стручног савјетника - психолога у статусу државног службеника.

Државна агенција за истраге и заштиту БиХ, такођер је истакла да није законски прописана обавеза обављања редовних систематских прегледа полицијских службеника због чега се у Буџету за 2016 годину нису могла планирати новчана средства за провођење истих. Међутим, Агенција је у одређеним ситуацијама упућивала полицијске службенике на ванредне љекарске прегледе.

У погледу ангажовања психолога у Агенцији, Правилником о унутрашњој организацији Агенције, нема систематизованог радног мјеста психолог, те је у периоду од 15.10.2014. до 15.9.2015. једна полицијска службеница поред својих послова обављала и послове пружања стручне психолошке подршке и помоћи полицијским службеницима Јединице за специјалну подршку Агенције. С тим у вези, Агенција ће приликом измјене Правилника о унутрашњој организацији, која је планирана у 2016. години, узети у обзир закључак који се односи на систематизовање радног мјеста психолога.

Одјелјак Б. Посјета и обилазак граничних прелаза Босне и Херцеговине

Женевски центар за демократску контролу оружаних снага (DCAF), у сарадњи са Центром за безбједносне студије (ЦБС), подржао је пројекат Одбора за жалбе грађана о посјети јединицама Граничне полиције БиХ, односно пројекат обиласка граничних прелаза Босне и Херцеговине, а на основу жалби грађана којима је указано на одређене пропусте приликом вршења граничних контрола.

Одбор за жалбе грађана 11. и 12. 11. 2015. године обишао је:

1. МГП Рипач - Ужљебич (Бихаћ)
2. МГП Изачић - Личко Петрово Село(Бихаћ)
3. МГП Брчко-Гуња (Брчко)
4. МГП Брчко лука (Брчко)
5. МГП Бијељина - Сремска Рача (Бијељина)

Одбор за жалбе грађана 23. и 24. 11. 2015. године обишао је:

1. МГП Делеуша - међународни робни прелаз (Требиње)
2. МГП Клобук - робни и акцизни (Требиње)
3. МГП Иваница - планиран као прелаз за увоз/извоз воћа и поврћа (Требиње)
4. МГП Требимља - Чепикуће (Требиње)
5. МГП Дољани - Метковић
6. МГП Неум 1
7. МГП Неум 2
8. ГП за погранични саобраћај Дужи
9. ГП за погранични саобраћај Радеж

Циље посјете: утврђивање чињеница у вези са питањима која су разматрана кроз жалбе грађана и на која је указано у годишњем извјештају за 2014. годину, и то:

1. покривеност граничних прелаза функционалним видео-надзором,
2. инфраструктура објеката у којима су смјештени гранични полицајци/полицајке те у којима се врше граничне провјере,
3. колико су гранични полицајци/полицајке упућени у прописе којима се регулише гранични саобраћај, што укључује познавање етичког кодекса, благовремену доступност инструктивних аката руководства Граничне полиције БиХ на свим граничним прелазима,
4. познавање страних језика нарочито на граничним прелазима са повећаном фреквенцијом путничког саобраћаја,
5. припремљеност граничних прелаза на могући прилив миграната из правца Републике Хрватске и Републике Србије,

- 6. систематски прегледи граничних полицајаца, те друге провјере у вези са давањем одобрења за ношење оружја.**

1. Покривеност граничних прелаза функционалним видео-надзором

Парламентарна скупштина БиХ је са Извјештајем о раду Одбора за 2014. годину усвојила и слjedeћи

ЗАКЉУЧАК

Позива се Управа за индиректно опорезивање да без одгађања приступи реализацији Закључка Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, број: 01/а-50-1-15-64/14 од 26. 03. 2014. године, који гласи:

Задужује се Управа за индиректно опорезивање да изврши неопходну генералну реконструкцију апарата за видео-надзор, изврши замјену старих апарата новим, те у сарадњи са Граничном полицијом БиХ пронађе одговарајуће рјешење проблема нефункционисања, односно лошег функционисања видео-надзора на граничним прелазима у Босни и Херцеговини.

Одбор за жалбе грађана је у вези с овим питањем 29. 06. 2015. године одржао радни састанак са надлежним институцијама и том приликом је усвојен слjedeћи закључак:

Позивају се Гранична полиција БиХ и Управа за индиректно опорезивање БиХ да интензивирају међусобно дјеловање с циљем утврђивања постојећег стања система видео-надзора на граничним прелазима, да израде програм санације система према утврђеним приоритетима те да, у сарадњи с УНДП-ем, утврде најбољи модел за пријаву за донаторска средства с циљем рјешавања овог питања.

Током обиласка граничних прелаза Босне и Херцеговине констатовано је да МПП Рипач, МПП Делеуша, МПП Требимља, МПП Бијељина, МПП Павловића мост (ГП за жељезнички саобраћај - Бијељина), МПП Неум I и МПП Неум II, МПП Изачић, ППП Дужи и ППП Радеж немају постављен или немају функционалан видео-надзор. Наиме, на МПП Изачић видео-надзор ради али нема могућност снимања и похрањивања снимака, већ само у тренутном времену снима стање на граничном прелазу, док на МПП Неум I и МПП Неум II, који су заједнички прелази са Републиком Хрватском, видео-надзор постоји само на страни граничне полиције Републике Хрватске, што може стварати тешкоће у вези са процедурама за уступање видео-снимака, а што је најбоље потврдио случај Гир-Оксам.

Према оцјени чланова Одбора за жалбе грађана, технички адекватан систем видео-надзора има МГП Дољани, и као такав могао би бити огледни примјер за успостављање видео-надзора на другим граничним прелазима, нарочито оним с повећаном фреквенцијом путничког саобраћаја.

Битно је истаћи и чињеницу да је током обиласка граничних прелаза утврђено да ни у једној просторији за испитивање и задржавање особа нема постављен видео-надзор.

2. Инфраструктура објеката у којима су смјештени гранични полицајци/полицајке и у којима се врше граничне провјере

Општа оцјена чланова Одбора за жалбе грађана када је инфраструктура објеката Граничне полиције БиХ на граничним прелазима у питању јесте да су услови за смјештај и рад полицијских службеника лоши, врло неусловни, а што се директно или индиректно одражава на квалитет контроле као и на однос полицијских службеника спрема грађана.

Тако МГП Рипач и МГП Требимља нема напајање електричном енергијом, док је на МГП Делеуша утврђен чест нестанак електричне енергије или пад напона, што посебно отежава услове рада током ноћи, а неповољно утиче и на систем за контролу докумената приликом граничне контроле.

На већини граничних прелаза полицијски службеници раде у привремено постављеним "контејнерима" као што је случај са МГП Делеуша, МГП Иваница, МГП Требимља, МГП Дољани, ПГП Дужи и ПГП Радеж. Посебно је индикативно да већина ових прелаза није наткривена што ствара тешкоће приликом вршења граничне контроле када су неповољни временски услови, као што је велика врућина, снијег или киша, а посљедицу овог трпе и грађани јер им се путне исправе током падавина оштећују. На ову проблематику Гранична полиција БиХ је у више наврата скретала пажњу Управи за индиректно опорезивање.

Такође, у неким од ових, може се рећи импровизованим просторима за рад полицијских службеника, утврђени су проблеми са снабдијевањем питком водом, те недостатак санитарних чворова.

Посебно забрињава да на већини граничних прелаза нису постављене технички задовољавајуће физичке препреке, при чему су рампе мануелне и као такве не одговарају прометним стандардима. Постојеће физичке препреке нису адекватно обиљежене за учеснике у саобраћају, што неријетко доводи до забуне грађана те не знају да ли су обавезни зауставити возило, а неријетко је ријеч о проблему са хоризонталном и вертикалном сигнализацијом.

3. Колико су гранични полицајци/полицајке упућени у прописе којима се регулише гранични саобраћај, што укључује познавање етичког кодекса, благовремену доступност инструктивних аката руководства Граничне полиције БиХ на свим граничним прелазима

Током посјете члановима Одбора за жалбе грађана презентовано је да припадници Граничне полиције БиХ имају присутп интранету Граничне полиције БиХ на којем се редовно постављају сви правни акти и инструктивне наредбе важне за рад полицијских службеника. Такође, сви полицијски службеници упознати су са одредбама етичког кодекса, што потврђују и својим потписом приликом преузимања етичког кодекса.

Међутим, Одбор у овом дијелу истиче да сви гранични прелази немају уредно снабдијевање електричном енергијом, што може бити отежавајући фактор приликом потребе за увид у неки од прописа приликом обављања граничне контроле. Чланови Одбора сматрају да би било неходно да на сваком граничном прелазу имају увезане копије законских и поздаконских аката, споразума и инструктивних аката значајних за обављање граничне контроле. Свакако, битно је иницирати и одржавати континуиране обуке из области познавања прописа с циљем обнављања знања, што би било у корист и полицијских службеника и грађана над којима се врши гранична контрола.

Одбор за жалбе грађана скреће пажњу на значај етичког кодекса и дјеловања полицијских службеника у складу с његовим одредбама, те сматра да се чином потписивања акта којим се потврђује да се полицијски службеник упознао са садржајем кодекса задовољава само форма. Наиме, имајући у виду да се велики број жалби грађана односи на непрофесионално и грубо понашање полицијских службеника, изучавању одредаба и дјеловању полицијских службеника у складу с етичким кодексом мора се посветити много већа пажња.

У вези с тим, Одбор сматра да би било корисно организовати периодичне обуке полицијских службеника о начину комуницирања са грађанима, при чему оне треба да буду сведене искључиво на службени ниво без непотребних, сувишних коментара, што неријетко доводи до вербалног конфликта, а који потом резултира жалбом грађанина на рад полицијског службеника. Овдје свакако треба уврстити и обуке о управљању стресом и дјеловању у неповољним условима за рад, као што је велика фреквенција путничког саобраћаја и сл.

Рад психолога са тимовима граничне полиције у великој мјери би резултирао рјешавању оваквих појава на граничним прелазима Босне и Херцеговине.

4. Познавање страних језика нарочито на граничним прелазима са повећаном фреквенцијом путничког саобраћаја

Током разговора са полицијским службеницима на свим граничним прелазима изражена је потреба за обуком из познавања основа страних језика, посебно енглеског

језика, нарочито на граничним прелазима на којима је евидентиран значајан број прелазака страних туриста као што су МГП Дољани, МГП Иваница, МГП Неум I и II.

У вези с овим питањем Одбор за жалбе грађана, на 15. сједници одржаној 30. 04. 2015. године, усвојио је следећи закључак:

Одбор за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ препоручује Граничној полицији БиХ да на високофреквентним граничним прелазима Босне и Херцеговине, односно граничним прелазима које турисити најчешће користе за прелазак границе, буду ангажовани полицијски службеници који познају основе енглеског језика. С тим у вези потребно је да Гранична полиција БиХ у наредном периоду, у складу са својим плановима и финансијским могућностима организује додатну обуку и едукацију полицијских службеника Граничне полиције БиХ о основама енглеског језика.

И у наредном периоду Одбор ће инсистирати на реализацији овог закључка, те иницирати да Гранична полиција БиХ штампа брошуре са уобичајеним фразама на неколико страних језика, а које се користе приликом граничне контроле. Брошуре би биле дистрибуиране на свим граничним прелазима.

5. Припремљеност граничних прелаза на могући прилив миграната из правца Републике Хрватске и Републике Србије

Посебан сегмент приликом посјете и обиласка граничних прелаза којим се Одбор бавио јесте питање мигрантске кризе, те спремност Граничне полиције БиХ да адекватно одговори у случају кретања миграната према граничним прелазима Босне и Херцеговине. Током посјета утврђено је да до сада није било доласка миграната на граничне прелазе Босне и Херцеговине. Гранична полиција БиХ израдила је план дјеловања у случају кретања миграната из правца Републике Хрватске и Републике Србије према Босни и Херцеговини, те се у том правцу прати стање и редовно размјењују информације са надлежним институцијама и полицијским тијелима у градовима којима гранични прелазни гравитирају.

6. Систематски прегледи граничних полицајаца, те друге провјере у вези с давањем одобрења за ношење оружја

Одбор за жалбе грађана је на 4. сједници, одржаној 21. 05. 2014. године, усвојио препоруку према којој полицијске агенције на нивоу Босне и Херцеговине треба да покрену иницијативу за обављање редовног систематског прегледа полицијских службеника који имају дозволу за ношење оружја, а нарочито припадника Јединице за специјалну подршку, са посебним нагласком на психолошко тестирање, а с циљем спречавања непримјерене и незаконите употребе ватреног оружја изазване евентуалним психолошким траумама.

Како се полицијски службеници, а нарочито припадници Јединице за специјалну подршку, свакодневно сусрећу с изузетно тешким стресним ситуацијама и догађајима,

руководства ових полицијских агенција треба да уложе додатне напоре у израду програма управљања стресом и предузимање благовремених мјера ради одржавања психолошке стабилности наведених особа.

О питању систематских прегледа посебна расправа је вођена током радног састанка, одржаног 29. 06. 2015. године, и том приликом су утврђена два закључка:

3. Гранична полиција БиХ, Државна агенција за истраге и заштиту и Дирекција за координацију полицијских тијела треба у што краћем року да израде планове према приоритетима за обављање систематских љекарских прегледа полицијских службеника, како би се за њих могла потраживати финансијска средства у буџету за 2016. годину.
4. Наведене полицијске агенције треба да покрену поступак измјене систематизације радних мјеста у смислу отварања радних мјеста за одређени број психолога у њима, чији је ангажман више него потребан за будући успјешан рад полицијских службеника.

Током обиласка граничних прелазних и разговора са полицијским службеницима поново је изражена потреба за обављањем систематских прегледа, те за пружањем психолошке подршке, посебно због чињенице да је повећан степен безбједности у цијелој земљи, те да су полицијски службеници изложени посебном притиску након недавних терористичких догађаја.

Осим наведеног, Одбор за жалбе грађана утврдио је и сљедеће:

1. на свим граничним прелазима није постављена адекватна хоризонтална и вертикална сигнализација која би јасно упозоравала грађане да се приближавају граничном прелазу, и која би јасно истицала забране у складу с правилима кретања у граничном појасу. Такође, нема јасних путоказа према појединим граничним прелазима;
2. јединице Граничне полиције БиХ нису попуњене у потпуности како је предвиђено систематизацијом радних мјеста, што у велико мјери оптерећује расположиви број полицијских службеника на граничним прелазима. Примјера ради, на граничним прелазима на страни Републике Хрватске у просјеку се налази два пута већи број полицијских службеника у једној смјени него што је то случај на граничним прелазима на страни Босне и Херцеговине. Овоме треба додати и чињеницу да нема потребан број жена на граничним прелазима, чему ће Гранична полиција БиХ у наредном периоду морати посветити пажњу;
3. грађани, а посебно туристи, често имају проблема са преласком границе због непосједовања тзв. зеленог картона, односно граничног осигурања, па би путем веб-странице граничне полиције БиХ на јасан и разумљив начин то требало истаћи као услов за прелазак границе Босне и Херцеговине. Такође, на граничним прелазима на видљив и јасан начин потребно је истаћи да полицијски службеник није овлашћен за издавање граничног осигурања чиме би се избјегле манипулације у вези с овим питањем.

ПОГЛАВЉЕ IV.

ПРОБЛЕМИ У РАДУ ОДБОРА ЗА ЖАЛБЕ ГРАЂАНА

У овом дијелу Извјештаја желимо нагласити проблеме с којима се сусрео Одбор током рада односно поступања у складу са Законом о предвиђеним овлашћењима.

Наиме, Одбор за жалбе грађана као независно тијело полицијске структуре има јасно прописане надлежности предвиђене чланом 15. Закона, а које неће бити у могућности да примјењује због нејасног дефинисања у Закону о измјенама Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ.

Одбор се у складу са наведеним обратио и Административној комисији за тумачење иновираних одредаба наведеног закона, но резултати су изостали.

Напомињемо да Одбор за жалбе не може бити третиран као друго радно тијело јер је формиран са циљем и задатком да буде грађански, контролни, надзорни механизам у односу на рад полицијских структура Босне и Херцеговине и у односу на жалбе грађана, те да је независност и непристрасност чланова Одбора законски постулат, који се правно генерално тумачи као независан од свега осим од закона и властите савјести³, односно онај који одлучује мора бити слободан од сваког спољног утицаја, а из чега и произлази основни услов за постављање на ове позиције, како је дефинисано и чланом 16. (Структура Одбора за жалбе грађана). Сматрамо да би било крајње погрешно, ако не и против закона, изједначити и у овом сегменту чланове овог одбора са другим радним тијелима Парламентарне скупштине БиХ. Наведено би, између осталог, озбиљно довело у питање дојам објективне непристрасности чланова Одбора, јер би у свијести грађана могли бити „изједначени“ са уваженим члановима Парламентарне скупштине који су изабрани представници народа и грађана Босне и Херцеговине и/или запосленима у Парламентарној скупштини БиХ, да не помињемо управне и надзорне одборе који немају никакву додирну тачку са овим одбором. То је у супротности не само са цитираним законским одредбама него и с циљевима и разлозима због којих је једно овакво независно тијело и формирано.

У противном, сврставање Одбора за жалбе грађана у категорију „других радних тијела“, подразумијева зависност у одлучивању у складу са смјерницама Парламентарне скупштине БиХ, а што одступа од основне идеје о демократском надзору над полицијском структуром БиХ, а потом и заштите грађана и њихових основних права, чиме се нарушава и принцип повјерења грађана у рад оваквих тијела. Међународна искуства подржавају независност у надзору и поступању са жалбама грађана управо тим или сличним независним тијелима, канцеларијама омбудсмена или

³ Крапац, Д., Независност судца, Политичка мисао, Вол. XXXIV, 1997, стр. 63-111

механизмима организација за заштиту људских права, а што гарантује спољну одговорност полиције према заједници којој служе⁴.

Такође, у случају дефинисања Одбора за жалбе грађана као “другог радног тијела”, треба је приступити измјенама Закона о независним и надзорним тијелима полицијске структуре БиХ, формално у дијелу самог назива закона и именовања тијела, а потом и садржајно у смислу функционалне независности овог тијела. Будући да је закон којим се дефинише рад Одбора настао као дио реформе полицијских снага у БиХ, као иновирано тијело, у складу са независним надзором над радом полицијске структуре као и заштите права грађана од непрописног полицијског поступања као дијела европске правне тековине⁵, извјесним се чини проблематизирање проблема прошле реформе полицијских структура у БиХ или отварање могућности за нове реформске процесе.

Такође, дијелови измијењеног закона о платама и накнадама који се односе на рад овог одбора, односно његово дјеловање ван радног времена институција у БиХ, чине се несувислим када се узму у обзир надлежности Одбора за жалбе те његових посјета полицијским агенцијама или пак граничним прелазима, те активној сарадњи са јединицама за полицијске стандарде, као и чињеница да чланови Одбора нису из истог мјеста већ долазе из удаљених крајева Босне и Херцеговине што изискује додатни број ноћења, упућује на чињеницу да ће се прихватање Одбора за жалбе као “другог радног тијела” директно одразити и на његову функционалност, а што није био смисао реформе полицијских структура у БиХ.

⁴Парламентарни надзор над безбједносним сектором, принципи, механизми и најбоље праксе, DCAF, Интерпарламентарна унија, Женева, 2003, стр 61-63.

⁵Европска комисија (ЕК) службено је позвала на системску реформу полицијских структура у Босни и Херцеговини у „Извјештају о спремности Босне и Херцеговине да уђе у преговоре о Споразуму о стабилизацији и придруживању“ (Студија изводљивости) из 2003. године. ЕК сматра “структуралну полицијску реформу у смислу рационализовања полицијске службе” нужним кораком у успостављању владавине закона и кључним елементом за приступање Босне и Херцеговине Европској унији. Институције Европске уније су преузеле активну улогу у раду ПРЦ-а. Током посјете ПРЦ-а Бриселу у октобру 2004. године, тадашњи европски комесар за спољне односе Кристофер Патен и генерални секретар Европске уније Хавијер Солана објаснили су детаљно минималне захтјеве Европске уније за успјешно реструктурирање полиције у Босни и Херцеговини: 1. Институције Босне и Херцеговине морају имати сва овлашћења у полицијским питањима у Босни и Херцеговини; ово подразумијева да законодавство и израда буџета везано уз сва полицијска питања буду искључиво на државном нивоу; 2. Политички надзор треба да врши Министарство безбједности на државном нивоу; 3. Величина и облик локалних полицијских регија треба да буду одређени у складу са критеријумима који се чине разумним са аспекта дјелотворног рада полиције, а не политичких разлога. Извјештај Савјета за имплементацију мира (ПИЦ) такође истиче да “демократски одговорна полиција и независно правосуђе представљају предуслове за владавину закона и потпуну заштиту људских права” и инсистира да “власти доврше процес реструктурирања полиције, те се даје јасна подршка реструктурирању полиције путем Комисије за реструктурирање полицијских снага у Босни и Херцеговини”.

Желимо указати да су на прошлој сједници, одржаној 22. 12. 2015. године, са почетком у 17 часова, представници полицијских агенција, и то СИПА-е и Граничне полиције, јасно навели да нису у могућности да присуствују сједницама Одбора јер је њихово радно вријеме до 17.00 часова (јединице за професионалне стандарде), а њихова обвеза је предвиђена законом. Такође, у техничком дијелу постоје становити проблеми са резервисањем сала ван радног времена као и додатних услуга унутар зграде ПСБиХ.

Како је у опису и надлежностима рада Одбора предвиђен и увид у стање на терену односно обиласци полицијских агенција, граничних прелаза и сл., поставља се питање како ове планиране активности, а које се реализују у сарадњи са међународним и невладиним партнерима (ДСАФ, ЦБС, УНДП и др.), испунити након радног времена тј. после 17 часова, када је јасно да до најближег граничног прелаза, изузев аеродрома Сарајево, треба возити најмање 2 сата, чиме би надзор кренуо у ноћним сатима, а што није реално нити објективно, узмемо ли у обзир да Одбор чине независне и стручне, а не овлашћене особе. Такође, у вези са бројем предмета који имају велику сложеност, састанци Одбора трају по три и више сати, а што изискује да чланови Одбора из удаљених крајева морају ноћити у Сарајеву, те наставити сједницу наредног дана, такође ван радног времена, поставља се питање трошкова ноћења и превоза чланова Одбора а који нису препознати иновираним Законом о измјенама и допунама Закона о платама и накнадама, тј. предвиђени лимитирани износ није довољан за трошкове ноћења, исхране као и теренског рада чланова Одбора, о чему су се чланови Одбора једногласно изјаснили.

Све наведено доводи у питање потпуну функционалност Одбора и испуњавање Законом предвиђених обвеза, а што умањује повјерење грађана у рад полицијске структуре у Босни и Херцеговини, у времену када се Босна и Херцеговина определила за сукобљавање са најтежим облицима кривичних дијела.

Слиједом наведеног, Одбор предлаже сљедеће препоруке и закључке:

1. Усваја се Извјештај о раду Одбора за жалбе грађана Парламентарне скупштине БиХ за 2014. годину.
2. Подржавају се све препоруке Одбора за жалбе грађана с циљем унапређења рада полицијских агенција на нивоу Босне и Херцеговине.
3. Позивају се Гранична полиција БиХ, Државна агенција за истраге и заштиту и Дирекцију за координацију полицијских тијела БиХ да полицијским службеницима ових агенција скрену пажњу о врсти информација које смију објављивати на друштвеним мрежама. Поштујући слободу говора и изражавања, сугерише се да др због специфичности послова и радних задатака које обављају, полицијски службеници уздрже од објављивања информација које су уско везане за вршење службене дужности.

4. Потребно је приступити усклађивању законских прописа којим се обезбјеђује независност рада Одбора као и његова потпуна функционалност.

**Предсједник
Одбора за жалбе грађана
Парламентарне скупштине БиХ
др сц. Вјекослав Вуковић**

ПРИЛОГ:

- **табеларни приказ одржаних сједница и присуства чланова Одбора у 2015. години**